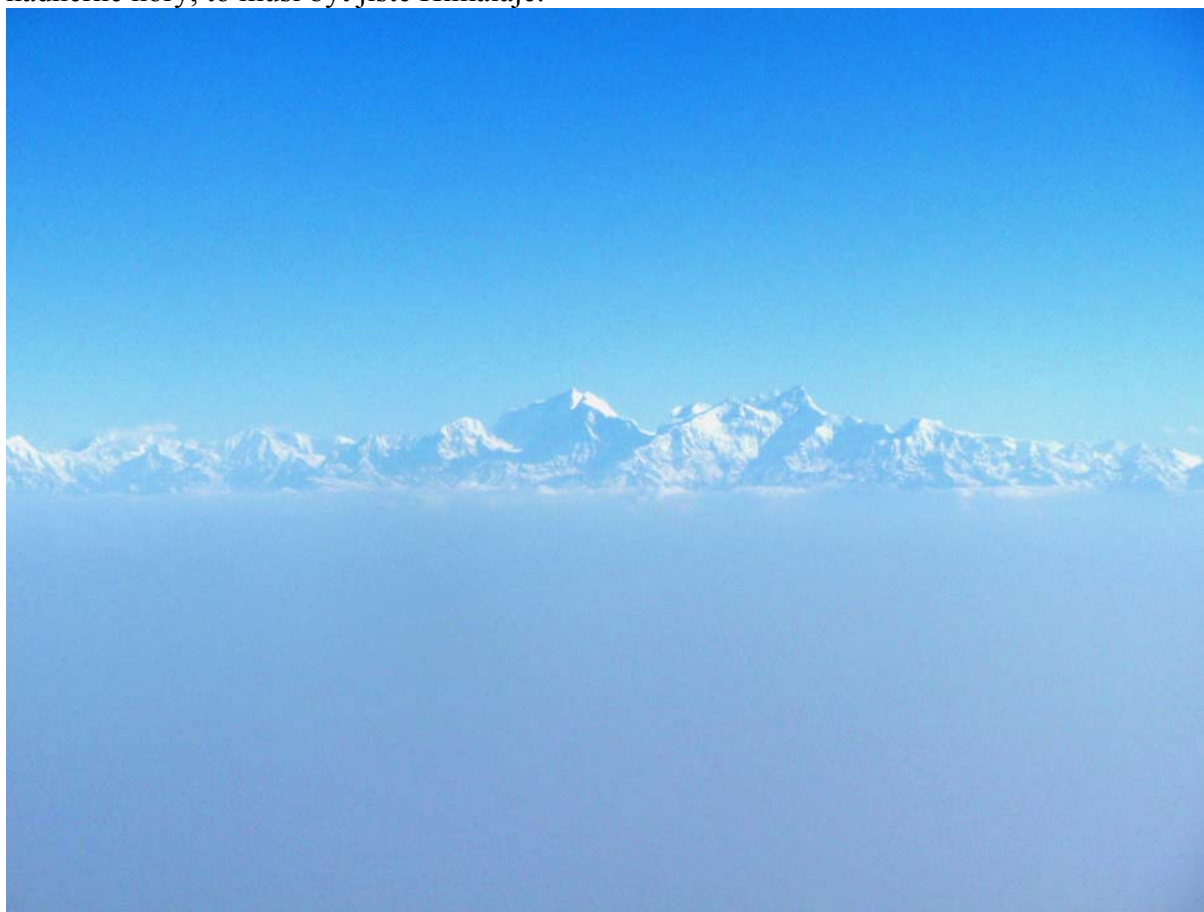

Nepál, Káthmándú

Sobota, 5.4. 2014

Konečně v hotelu!!! Je to sice jistý šok, protože Káthmándú vypadá jako město velice zanedbané, plné chudoby, ale jsem šťastná, že si konečně odpočinu. Všude špína, všechno je šedivé, rozbité, nicméně víza na letišti jsem dostala bez problémů a taxikem se dokodrcala do hotelu.

Ale pěkně po pořádku. Ve středu před odjezdem jsem ještě (samozřejmě na poslední chvíli) dodělávala návrh projektu pro GAČR (který stejně nevyjde při současné „bohaté“ podpoře vědy a výzkumu u nás v Čechách), když v tom volal Standa. Měl skvělý nápad, abych se pokusila si upgradovat letenku do business class, jinak budu z té cesty totálně grogy. Po jistých potížích se mi to podařilo ve čtvrtek, těsně před odjezdem do Prahy. Ocenila jsem to pak zejména v letadle z Bruselu do Dilí či Delhi, protože jsem se mohla pohodlně natáhnout a také trochu prospat. Což bylo důležité, protože mě čekala noc na letišti v Delhi. Nakonec se mi podařilo najít salonek pro business třídu, a po dlouhém dohadování mě tam dokonce i pustili. Nevím, co se jim na mé letence nelíbilo, ale poté, co okopírovali můj boarding pass, nechali mě vejít. Tam se sice nedalo spát, ale mohla jsem si dát kávu, čaj, prostě občerstvení. Ne že bych si je nemohla koupit, ale všude tady berou pouze indické peníze, Euro se jim nelíbí. Takže vlastně si nemohu koupit nic, protože směnárnu teď hledat nebudu. Nějak to přece jen uteklo, a najednou bylo půl páté a hledám svoji gate. Našla jsem ji právě včas, protože oni dělají boarding o hodinu dříve! Ještě však stojí za zaznamenání, že po příletu sem do Delhi byla opět důkladná osobní kontrola, při které mi vzali všechny zapalovače, prý to tu není povoleno. Nic nepomohly mé prosby, jak budu kouřit? Je tu sice smoking area, a na stěně visí podivná krabička, která prý funguje jako zapalovač. Všichni si však zapalují jeden od druhého, skoro mám chuť fakt přestat kouřit. Ale už jsem v letadle do Káthmándú, a už se asi blížíme vytouženému cíli, protože jsou vidět nádherné hory, to musí být jistě Himaláje.

Tak tedy hotel – Goodwill, dobrá vůle. Ten název sedí, jak jsem psala, hrozná bída a špína, ale lidé se zdají být velice ochotní a milí. Zjistila jsem, že tu nefunguje skoro nic: na Internet se

nedostanu, nejde elektřina, v koupelně nejdou utáhnout kohoutky, stále mi tam teče voda, ale pan recepční je velice milý a snaží se pomoci. Elektřina prý půjde od 4 odpoledne, na Internet mě pustil ve své kanceláři, kde má sice předpotopní notebook, ale po velkém boji jsem se prokopala na Gmail a poslala domů zprávu, že vše OK. Tak jsem si trochu zdřímla, pokusila se dát si sprchu a statečně vyrazím na krátkou procházku do města. Je to neuvěřitelná kakofonie zvuků, troubení, všude plno lidí, psů, slepic, motorek, prachu a špíny. Na ulici vidím šicí stroj, na kterém paní šije šaty, a hned je prodává, asi aby byly čerstvé ☺. Taky tu prodávají ryby, bourají maso plné much, a pečou kukuřici na ohni, to vše přímo na ulici v tom prachu,

a nakonec jsem našla na rohu slepice – živé, zabitě, vykuchané i ve vajíčkách (ta nejsou vidět):

Kdybych chtěla, tak si tady mohu koupit dokonce i krásné šaty!

No možná, že si nakonec koupím na památku i něco na sebe, ale teď ne.

Tak spěchám zpět do hotelu. Mám hlad, ale nevím, zda to mohu risknout dát si zde něco k jídlu, asi budu muset. To ale znamená, že když opustím pokoj, opět se mi vypne elektřina a já si nenabiju notebook a mobil a riskuju, že pak už zase elektřina nepůjde, a já nabíjím vše, co je nabíjet třeba, protože po velkém boji opět nastalo vítězství ducha nad hmotou: adaptér do zásuvky funguje, ale musí se tam strčit nakřivo – a pak se nedotýkat, nehýbat, ať nepřeruším vzácný kontakt! No nic, jdu, sbohem deníčku.

Neděle, 6.4. 2014

Tak nejprve se musím opravit. Nakonec jsem zjistila, že můj univerzální celosvětový adaptér do zásuvky nepotřebuju, protože naše zástrčky zde fungují úplně stejně. Vlastně ne úplně stejně, musí se to tam opravdu strčit trochu nakřivo a nedostrčit, ale to je detail. Ale elektřina se vypíná i v noci, naštěstí – nikdy necestuju bez baterky, tak si čtu v noci s čelovkou.

Jinak dnešní den byl rušný. Měli jsme výlet do Káthmándú, no vždyť jsme v Káthmándú, ale výlet byl do části, která se jmenuje Patan, čili naší části, kde bydlím. Autobus přijel, nastoupili jsme s obligátním zpožděním, ale jeli nejprve do Nepal Tourist Centre, které je na druhém konci města a kde probíhala registrace. Bylo tam taky něco jako muzeum, pak trochu nesmyslný výlet s výhledem na fotbalové hřiště, kde pár kluků čutalo s něčím, co se vzdáleně podobalo míči, ale hlavně se tam pásly krávy. No však byly chuděry hrozně hubené. A pak jsme zase nastoupili do autobusu a jeli do Patanu. No, obhlíželi jsme tradiční architekturu (tj. asi 200 let staré budovy), a pak docela hezké pagody. Bylo to hezké, ale docela únavné. Já si raději takové ty temply a podobně vychutnávám sama v Japonsku, protože chodit v té grupě a pořád hlídat, abych se neztratila, je docela únavné. Nicméně, o něčem jsem se poučila. Zatímco v Japonsku jsou temply a pagody, zde jsou pagody a něco, co se snad jmenuje sikahara, pokud jsem si to dobře zapamatovala. Sika prý znamená hora, je to kamenné, a má to připomínat horu. Však dám za chvíli fotky. I když, z křížovek vím, že sika je taky nějaký jelen, tož nevím, musím to zkontrolovat na Internetu. Zkontrolovala jsem to, a žádnou sikaharu nenašla, a pokud vím, tak ty kamenné chrámy ve tvaru hory jsou Stupy.

S připojením na Wifi jsem opět neuspěla, ale Nepálci jsou fakt hodně milí. Pán na recepci se mi nabídl, že mi naformátuje disk a nainstaluje nové Windows 7, a pak mi to bude fungovat. Proboha, „too many good things!“ Ale musím se ho zastat. Když viděl můj nešťastný obličej, půjčil mi svůj notebook, a opět jsem si v rychlosti prošla maily. Nicméně, googlit budu až doma. Tak ty fotky. Toto je tedy pagoda, a to před ní malinká stupa:

Vlastně ta pagoda je slavný „Golden Temple“ v Patanu. Nakonec jsme došli na Durbar Square, kterých je zde v Káthmándú několik, asi tři nebo čtyři, ale toto je Patan Durbar square.

Je opravdu nádherné. Na jednom místě uprostřed města opravdu hodně pagod a těch druhých templů, snad sikhara nebo spíše stupy, navíc, je zde royal palace, čili královský palác a muzeum. Tak tedy zde je opravdu pěkná stupa:

Opět to musím doma ověřit na Googlu, ale co vím, tak asi před 20 lety, se tu stala nějaká záhadná tragédie. (Ne, bylo to přesně 1. 6. 2001.) Korunní princ na nějaké královské party z neznámých důvodů nejprve vyvraždil celou královskou rodinu a nakonec zabil sám sebe.

Přežila pouze rodina jeho strýce, která se opět z neznámých důvodů té královské party neúčastnila. Tak se ten strýc stal králem. Ale masakr se nikdy nepodařilo vyšetřit a lidé zde si myslí, že vinen nebyl ten korunní princ, který byl sice trochu mišuge a stále si hrál tak, že střílel po všem, co se hýbalo, ale právě ten jeho strýc. Lidé tedy nového krále neměli rádi, tak udělali revoluci, svrhli krále (ale nezavraždili, pouze ho zbavili trůnu) a od roku 2008 je Nepál republikou. Hlavním problémem však byli maoisté, kteří vedli zejména v horách gorilí válku, která zemi pustošila. V prvních volbách maoisté dokonce zvítězili, ale byli tak neschopní vládnout, že v dalších už prohráli, ale současná vláda se nezdá být o moc schopnější, soudíc dle stavu infrastruktury apod. Tak teď již to není království Nepál, nýbrž demokratická republika Nepál. No nic, to náměstí (Durbar square v Patanu) je opravdu překrásné, tak raději fotky.

Tuto fotku jsem udělala z věže nejkrásnější pagody čili královského paláce. Bylo tam také muzeum, velice zajímavé. Kdybych měla čas, přečetla bych si pečlivě všechny informace, které tam lze nalézt, a byla bych o něco chytřejší ohledně všech možných forem hinduismu a buddhismu, o které zde zakopávám na každém kroku. Nicméně jsem si alespoň stručně osvěžila to, co vím o Buddhovi. Opravdu to byl princ jménem Siddhárta Gautama narozený v královské rodině v Lumbiní někde zde v Nepálu, asi v r. 564 před n.l., který se rozhodl opustit světské radovánky a dal se na cestu meditací, mnišského odříkání, až téměř sebezničujícího odříkání, neboť hledal cestu ven z věčného kolotoče našeho utrpení. Vystřídal několik učitelů, až nakonec došel sám k osvícení (Buddha znamená osvícený), které formuloval ve formě osmidílné ušlechtilé stezky shrnující čtyři základní pravdy buddhistické filosofie života. Je tam úcta ke všemu živému, nesmíš ubližovat sobě ani jiným, ale hlavní osvícení spočívalo v tom, že účelem je dosáhnout naprostého osvobození od bažení po světských věcech, až dosáhneš naprostého osvobození, tedy nirvány. Ale tomu pojmu nirvány pořád ještě nerozumím. Možná, že by mi to vysvětlil Tomáš Halík? Zkusím se zeptat.

Další fotka je opět z té věže, pohled na náměstí Durbar, svorně vedle sebe pagoda a stupa:

Ale poté, co jsem slezla z té věže, měla jsem už toho všeho opravdu skoro plné zuby, když v tom náš guide Sulav řekl, a teď půjdeme k hotelu Goodwill. Ale tam přece bydlím! Opravdu, byli jsme pouhých několik málo kroků od našeho hotelu. Aspoň už vím, kam se půjdu podívat, až si budu chtít vychutnat tu atmosféru sama a možná, že také něco domů koupím.

U večere jsem měla vzrušenou debatu s Alexandrem o Rusku, Putinu, Krymu a Ukrajině, ale nakonec jsme si padli do náruče s tím, že nám je těch obyčejných Rusů vlastně strašně líto, a Putin je kriminálník. Ale zpočátku to tak nevypadalo, argumenty Alexandra mě vytáčely, no jo, je to Rus. V Mexiku, kde působí již patnáct let, žije vlastně v téměř uzavřené ruské komunitě, a zřejmě poslouchá i ruské zprávy, takže mě trochu šokovalo, jak ta ruská propaganda působí i na tak inteligentního a příjemného člověka. Argumenty jako že Putin měl stejné právo zabrat Krym, jako když Evropa zabrala Kosovo, to bylo opravdu těžké kafe. Tak jsem řekla, Alexandře, emoce stranou, pojďme si probrat prostá fakta a držme se faktů. Kosovo není součástí Evropské unie a Evropa je nijak nezabrala, Kosovo je nezávislé. Evropa ani NATO nezaútočily na Balkánu, nýbrž byla tam krutá občanská válka a zásah modrých přileb schválilo OSN. Pravda? Pravda. OK, a kdo začal válku v Čečensku, válku v Gruzii, kdo vstoupil na území svrchovaného nezávislého státu? Rusko vedené Putinem, pravda. A když už chceš nějaký příklad, pak nejvíce na ruskou anexi Krymu by seděl zábor Sudet Hitlerem po Mnichově či „bratrská pomoc“ v r. 1938. To jej trochu šoklo, ale nakonec kývl, že mám pravdu. No je to těžké, on říká – Rusové nevolí pro Putina, ale proto, že není koho jiného volit, a já jsem byl na barikádách při komunistickém protijelcinovském puči v r. 1990, až jsem nakonec viděl, že musím z Ruska emigrovat, vím, o čem mluvíš.

Pro dnešek už toho mám dost, jdu do lůžka.

Pondělí, 7.4. 2014

Dnes tedy začala konference. Začátek byl zajímavý. U snídaně nám organizátoři oznámili, že bus přijede asi o čtvrt hodiny později, tedy ne v 7:30, ale až v 7:45. V 7:50 nám oznámili, že autobus nepřijede, ale uděláme si krátkou procházku. Tož jsme šli. Procházka byla trochu delší, a hodně nepříjemná, protože člověk bezmocně poskakuje po strašně zaprášených a rozbitých

cestách nebo spíše necestách, uskakuje před stále troubícími auty a motorkami, ale světe div se, došli jsme k autobusu a nastoupili. Čekáme a čekáme, ale pak řekli, že vyměňujeme pneumatiku. Tak jsem se šla na tu velkou opravu podívat a u té příležitosti si zahřešit, čili zakouřit. Ale všechny pneu vypadaly normálně a nic se nevyměňuje! Nakonec jsem se dozvěděla, že čekají na mne! No tak jsem típla a konečně jsme vyjeli. Ale na obranu organizátorů musím říct, že je jich tu hodně, jsou to všechno studenti a dobrovolníci, mluví slušně anglicky a jsou velice ochotní. Vůbec, další příjemná věc v Nepálu je ta, že anglicky mluví skoro všichni poměrně dobře a je jim rozumět (na rozdíl od Indů).

Dojeli jsme na překrásné místo, a tak jsme se konečně také dověděli, kde je „conference venue“, do té doby opředené tajemstvím. Je to opravdu hezké a čisté místo, jménem Godawari, škoda, že tam nemůžeme také všichni bydlet. Asi tam nemají dostatečně velký hotel. Takto jsme rozstrkaní v hotelech po celém Káthmándú, což jednak ztěžuje naši vzájemnou komunikaci, ale hlavně je to dosti velký problém pro organizátory. Z místa, kde je konference, bylo trochu vidět okolí, ale hory bohužel ne. Je tady pořád takový jakoby opar, ale není to ani mlha ani smog, nýbrž prachový opar. Nicméně, fotka toho místa je už jistě na místě:

Konference začala se značným zpožděním, ale na to jsem si už zvykla, v Nepálu čas nehraje roli. Na program byla nejprve hodinová „inaugurace“. Ten termín mě překvapil, koho budou inaugurovat? Inu nikoho, ale všichni velevážení hosté a ctihodní profesori a děkani museli být představeni a pronést projev. Bylo to trochu srandovní, ale milé. Jo, ale vše začalo posvátnou obětí a zapálením ohně:

A ještě jedna fotka z Godawari, tj. místa, kde se koná konference, je to ta budova v pozadí, ale hlavně se mi líbí ty překrásné zahrady kolem:

Poslední projev měl Alexander, který věnoval rektorovi mexické sombrero na důkaz podobnosti mezi Nepálem a Mexikem (Nepálci nosí takové ty pěkné čepičky a Mexičané sombrera):

No a pak už šly zvolna přednášky, jako první byla zvaná – Bing Liu – na téma analýza „opinions and sentiments“ v textu. Bylo to dobré, měl to velice hezky připraveno a věděl, o čem mluví, i když pro mne, jakožto logika, bylo to téma trochu zvláštní. Ale na to si musím zvyknout, jsem na konferenci „komputační lingvistiky“.

Dalším příjemným překvapením bylo to, že jsem se konečně dostala se svým miláčkem na Internet, tak jsem si vyřídila to, co jsem na recepci či půjčeném notebooku nemohla, např. stažení rozvrhu našich státnic, apod. Oběd byl typicky nepálský, tedy vše natolik ostré, že jsem měla obavy, aby se můj drahý duodenální vřidek neboli vřed jak kráva opět nerozbouril. Ale bylo to vcelku chutné. Na závěr odpoledne byly presentace posterů, kupodivu můj poster vzbudil docela pozornost, diskutovala jsem hodně, a pár lidí si vyžádalo reference a vizitku. Tak tedy vcelku hezký a úspěšný den, i když vše skončilo o dvě hodiny později a na hotel jsme se dostali až v deset večer. No nic, čas nehraje roli a jako útěchu nám řekli, že zítra přijede autobus až v 7:50, OK. Jdu spát, plná dojmů.

Úterý, 8.4. 2014

Konference pokračovala vcelku hladce, zpoždění byla očekávaná a v normě vzhledem ke standardu Nepálu. Poslouchám sice jedním uchem a mezitím využívám sporadického přístupu na Internet k vyřizování takových těch „super-urgentních“ záležitostí. Zaujalo mě například úsilí lingvistů o záchranu jazyků, kterými mluví jen několik málo lidí, a kdyby je nezachytili v digitalizované podobě, byly by odsouzeny k definitivnímu zániku. Někdo by si řekl, žádná škoda, ale já si myslím, že je to chvályhodné úsilí. Přece jen, je to součást kulturního dědictví.

Např. zde v Nepálu je 123 různých jazyků, a jsou to opravdu rozdílné jazyky, nejen dialekty. Je to tím, že zde žily v podstatě téměř separované komunity, které se nemohly mísit, protože v horách nejsou cesty a není lehké se vzájemně navštěvovat. Jednotlivé komunity se dosti liší i tím, jací lidé v nich žijí, např. šerpové od Mongolců, atd. Digitalizaci ztěžuje navíc skutečnost, že písmo zde je zcela rozdílné od naší latinky.

Nepal background

national language is Nepali (aka Khas, Parbate, Gorkhali)

- most people speak it,
- half claim as mother tongue

123 languages

- different sources identify different languages
- two major language families
 - Tibeto-Burman and Indo-Aryan
- some cross-border, most uniquely Nepalese
- 28 languages with >16,000 speakers
 - 8 have very large populations in India
 - of remaining 20 only 4 have any written tradition
- 90+ unwritten languages

7/04/2014

Issues in Encoding in Nepal

in South Asia we write differently

- abugida writing began over 2,000 years ago

क	ख	ग	घ	ङ
च	छ	ज	झ	ञ
ट	ठ	ड	ढ	ण
त	थ	द	ध	न
प	फ	ब	भ	म
य	र	ल	व	
श	ष	स		
ह				

Consonants

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Vowel characters
diacritics

अधिकारसम्बन्धी कानुनले

diacritics

conjuncts

क्ष	क्ष्य	क्ष्व	क्ष्व्य	ख	ज्म	ज्य
च्छ	ग्य	ग्र	ग्र्य	घ्म	घ्य	च्म
ज्व	क्	च्य	ल्य			

Consonant clusters = conjuncts

7/04/2014

Issues in Encoding in Nepal

Na závěr se večer konala panelová diskuse, a byla to první opravdu dobrá panelová diskuse, kterou jsem zažila. Velice dobře zorganizovaná, žádné opakování přednášek slovných profesorů. Chair postupně promítl deset jednoduchých a jasných otázek, a na každou z nich vždy stručně odpověděli někteří z panelistů, a pak publikum diskutovalo. Za zmínku stojí ještě vystoupení panelisty Jens Allwood ze Švédska, který prohlásil, že my na západě máme také své rituály uctívání Bohů, např. ve Švédsku – a předvedl čili zazpíval a zatančil jakousi švédskou vánoční a velikonoční píseň. Bylo to úžasné, Jens je ten chlapík úplně vlevo:

Večer jsme jako obvykle seděli a povídali si v atriu našeho hotelu, jsou tu moc fajn lidi, když tu najednou se dívám, vždyť je skoro půlnoc! A ráno vstávám ve 4:30, v pět je odjezd, protože bude rušný den, začínáme Mt. Everestem.

Středa, 9.4. 2014

Ano, velice rušný, zajímavý, krásný, ale namáhavý den. Ranní dobrodružství bylo úžasné. Jeli jsme na letiště, kde jsme po obvyklých zmatcích dostali boarding pass a nastoupili do letadélka, tady do tohoto:

Já byla sice trochu zklamaná, dostala jsem totiž místo 8A, kde jsem koukala akorát na křídlo, motor a vrtuli, ale nakonec se vše vyřešilo, pohybovali jsme se v letadle od okna k oknu a nakonec nás pustili i do kokpitu.

Pohledy na Himaláje byly úchvatné a naučila jsem se již rozpoznat Mt. Everest. Je to ta nejvyšší špičatá hora v pozadí vpravo na fotce, ta vlevo z dvojice vysokých hor, a je to právě ta, kterou jsem viděla i z letadla při letu do Káthmándú. Raději jsem si ji označila.

Poté jsme jeli do buddhistického kláštera Kapan Gompa, kde byla v plánu meditace a oběd, který sestával z toho, co jedí mnichové. Obojí bylo výborné. Musím však ještě zaznamenat systém Wifi čili bezdrátového spojení po Nepálsku:

A už jsme u bran tibetského buddhistického kláštera:

Jmenuje se Kapan Gomba, byl založen 1970 dvěma mnichy Lama Yeshe a Lama Zopa Rinpoche. Nejprve budeme mít (konečně) snídani, a to mnišskou. Byla skvělá, dokonce jsem dostala Masala, čili ten jejich skvělý kořeněný čaj, a cítím se odpočatě a svěží.

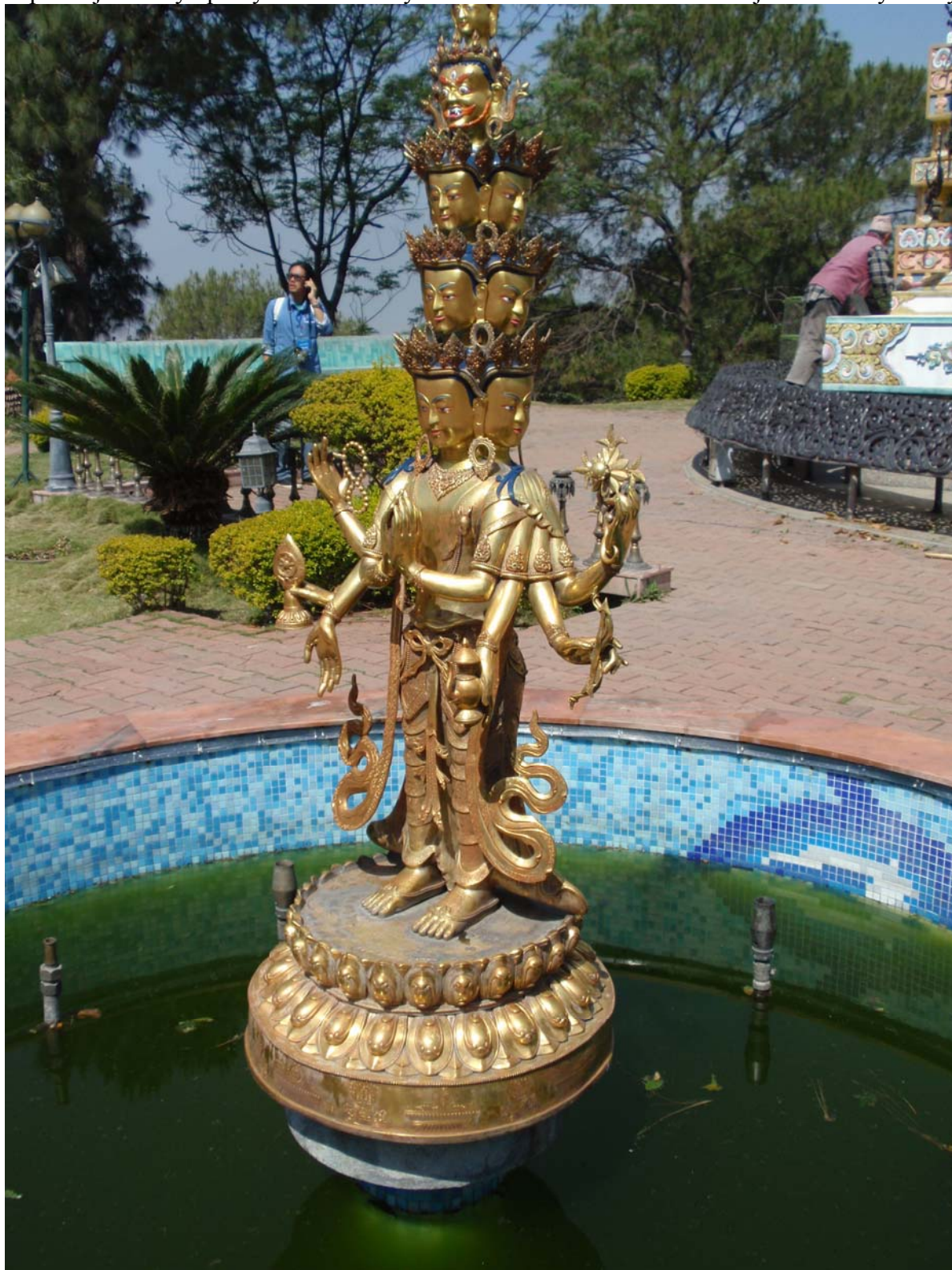

V dále je vidět nějaký další klášter, či co to je, ale tam nepůjdeme.

V parku jsou tady opět ty zvláštní sošky s mnoha rukama a mnoha obličejí na všechny strany:

Meditace se konala zde, v tomto sále (na následující fotce). Přišla paní oblečená stejně jako ti mniši, nevím, zda mohou být ženy mnichy, zde zřejmě ano, buddhismus je tolerantní a mírumilovný. První půl hodiny nám vykládala hlavní myšlenky buddhismu. Vzhledem k tomu, že jsem si před odjezdem přečetla poměrně dobrou knihu o Buddhovi, vcelku jsem rozuměla, o čem je řeč. Ale seděla jsem bohužel na takovém místě, kde jsem ji téměř neslyšela, a tak jsem brzy začala beznadějně usínat. Poté nám pustila mantru, kterou již znám (kdo ví, zda je nějaká jiná), a teprve pak začala vlastní meditace. To už jsem ale nevydržela a postavila se. Když jsem se plížila podél stěn ven, zjistila jsem s údivem, že vzadu a u stěn je rozumět každé slovo, asi jsem si sedla do nějaké zvláštní akustické díry.

Po obědě jsme jeli do místa Boudhanath, kde se nachází největší stupa zde v Káthmándú, a tedy asi v celém Nepálu. Je to místo, kam se utíkají uprchlíci z Tibetu, a kde se Tibeťané (včetně těch

etnických Tibeťanů, kteří žijí v hornatých částech Nepálu) vzdělávají, kolem stupy je ještě asi pět dalších klášterů. A už jsme tady, konečně. Nesmím zapomenout zdůraznit, že vždycky jenom popojedeme, a pak musíme dojít pěšky, a i tak obdivuju šoféra, kam všude se mu podaří dostat po zdejších neexistujících cestách. No a chození pěšky zde není žádný med. Ta místa na fotkách vypadají nádherně, ale kolem je opravdu bída, prach a špína, slepice, psy a krávy, taky občas opičky, kakofonie zvuků, motorky, traktory a všelijaká více či méně nemožná vozidla, a všichni troubí a chodci uskakují. (Nehleď na to, že najít použitelnou toaletu je nadlidský výkon.)

Ty oči pod tou věžičkou jsou údajně Buddhovy oči, je to zdejší symbol, je prostě na všem.

Následovala návštěva strašně zvláštního místa, jakéhosi hinduistického pohřebiště, či vlastně krematoria. Ovšem pohřby se konají na břehu místní říčky Bagmati, kde prostě navrší jakousi hranici a na ní tělo spálí. Poté shodí ohořelé zbytky do řeky.

Působí to vše velice zvláštně, až depresivně, nehledě na poměrně silný zápach (musel být silný, když jsem to i já cítila).

Večer se pak v té říčce koupaly opice a hrozně tam vyváděly, skotačily doslova jak malá děcka. Jedna stará máma opice je hubovala a tlačila ven z vody (ani se jí nedivím). Opic a jakýchsi malých svatyní je zde opravdu hodně.

Dle průvodce jsme u hinduistického Pashupatinath templu. Ale moc tomu nerozumím, protože těch templů je tady více, ale hlavně je tu hodně těch malých templů, prý snad každý bůžek tady má svůj templík, a hlídá to vždycky nějaké zvíře před tím domečkem, které vypadá jak prasátko, ale asi to je něco jiného.

Ale namáhavý den pokračuje, a obávám se, že dnes nás zřejmě organizátoři chtějí zcela zničit. Problém je, že při jejich buddhistické zdvořilosti nikdo nikdy neřekne, v kolik hodin je odjezd, a protože nás je hodně, rozprchneme se a různě se touláme, až už toho má člověk plné zuby, a pak se pomaličku polehoučku začne shromažďovat skupinka účastníků konference, která narůstá a narůstá, pozorujeme skotačící opičky, ale jinak se už nudíme a chtěli bychom pokračovat dále. Navíc, opět zdvořilost je někdy na překážku normálního průběhu, organizátoři nikdy neřeknou ani nenaznačí, kam a kdy se dá zajít na toaletu. Což je zde v těchto poměrech opravdu problém, když se vezme v úvahu, že se takto touláme celý den. A stále se nic neděje. Najednou se objevil Sulav, povzdechl si, že už je unavený a že bychom měli odjet, jinak nestihneme Durbar Square (už opět Durbar, ale je to jiné náměstí), kde má být nějaký super zajímavý festival. V duchu si říkám, no jo, tak proč nejedeme, na co čekáme? Nicméně Sulav odběhl, asi nahánět další účastníky tohoto zájezdu.

Nakonec jsme přece jenom odjeli, a přijeli na Durbar Square. No, bylo to opravdu už příliš, „too many good things“. Prodíráme se strašnými davy, hluk, po chvíli už se soustředím jen na to, abych neztratila stopu toho před sebou, jinak se tady v tom davu beznadějně ztratím a netrefím zpět do hotelu. Mezi pagodami, temply, stupami a sukahari, v hluku, špíně, prachu, no je to dobrodružné. Najednou zalezeme do takového malého atria uvnitř jednoho z domů, a zde prý přebývá *kumari*. Musím vysvětlit, co to znamená. Vyberou vždycky nějakou malou dívčinku asi tak tří až pětiletou, zaplatí jejím rodičům velké peníze a prohlásí, že je to nová Bohyně. Ta pak přebývá až do puberty v tom domě a občas se lidem ukáže. V pubertě prohlásí, že už Bohyně není a může odejít žít normálně. Je mi jí líto, ale moc o tom nevím, třeba je šťastná.

Toto je tedy další Durbar Square, ten ve vlastním Káthmándú:

Odtud se opět prodíráme dále, a davy houstnou a houstnou, protože se kdesi kousek dále koná „Witness Seto Macchindranath Chariot Festival“. Je to nějaká záhadná slavnost, něco jako naše vítání jara, zde u příležitosti vítání deště, protože brzy začne deštivé období, kdy se celé údolí Káthmándú zazelená. Jak jsem vyrozuměla, hlavní atrakcí je to, že ponosou *kumari*, a také pojedou takový záhadný hodně vysoký vůz, který je ověšený lidmi, a kvůli kterému museli přestříhnout nějaké ty dráty, ale už po sloupech elektrického vedení lezou opraváři a zase to

nepálské Wifi dávají dohromady. Jak se v té spleti drátů vyznají, to ví jen sám pán Bůh, nebo snad Buddha.

Tady je obrázek toho sloupového vozu, ale ne můj, stáhla jsem to z Internetu.

Celá slavnost skončila tím, že Kumari nesli na nosítkách zpět do toho domu, kde bydlí, je to zde (ten nečitelný nápis říká, že je zakázáno Kumari fotit):

Mám tady kousek místa, tak se ještě pokusím vysvětlit, proč jsou zde v Káthmándú alespoň tři Durbar Square, což mě zpočátku mátló. V 18. století bylo na území Nepálu asi 60 nezávislých horských státek, mezi nimi stát rodiny Gorkha. Nebyla nijak významná, ale v r. 1722 se v ní narodil Prithvi Narayan Shah, který vládl od r. 1769, a byl to zřejmě politický genius, neboť se mu podařilo sjednotit Nepál do jednoho království a ubránit je proti všem pokusům o dobytí. Dynastie Shahů pak vládla až do 21. století. Shah se snažil vládnout spravedlivě a rozdělával půdu mezi své úspěšné válečníky. Dodnes se zde prý říká „chceš-li spravedlnost, obrať se na Gorkhu“. No a tento král měl tři syny, a tak mezi ně rozdělil údolí Káthmándú, a máme dnes Patan, Káthmándú a Bhaktapur, a každé z nich má své Durbar Square.

A zde je tedy nebohá bohyně Kumari:

Na hotel jsem přišla natolik unavená, že jsem se rozhodla definitivně vzdát zítřejší túru do hor. Vlastně o tom jsem ještě nenapsala. Moji přátelé z našeho hotelu, Claudiu, Erik a Marina se rozhodli, že zítra odpoledne skipnou přednášky a vyrazí do hor. Velice mne to láká, vždyť jsem ty hory viděla jen z letadla, obávám se ale, že po dnešku se zítra ani nepohnu a byla bych pro ně brzdou.

Čtvrtek, 10.4. 2014

Ráno u snídaně se Claudiu tvářil smutně, když jsem mu řekla, že na túru nepůjdu, že jsem moc unavená, a že jejich plán se mi zdá být příliš náročný. Nato Claudiu prohlásil, že vymyslel vylepšení, a to že si objednáme taxi, které nám ušetří první nudné, přibližovací kilometry. Pochopila jsem, že by se jim možná hodilo, kdybych jela, protože se podělíme o cenu taxi. Tak jsem pro jistotu utíkala ještě na pokoj, a místo sandálů si obula tenisky. Uvidíme.

Dnes měl zajímavou zvanou přednášku Jerry Hobbs. Byla tam i nějaká ta logika, a tak jsem konečně také diskutovala, však už mě trochu „svrběl jazyk“, já „biting woman“ jsem tady nějaká moc pokorná.

Dopolední program se samozřejmě protáhl, oběd byl tím pádem později, a tak jsem byla celkem klidná, túra je už tím pádem jistě pasé. V tom přiběhl Claudiu, pojd' rychle na oběd, za chvíli tu máme taxi a jedeme na túru. Co mi zbývalo? Vyrázili jsme, taxi se statečně drkotalo po cestách necestách a ušetřilo nám asi tak pět cenných kilometrů. Konečně jsme vystoupili a naši mladíši nasadili do poměrně prudkého stoupání docela ostré tempo. No nic, jdu svým tempem a vím, že dojdu. Ale Claudiu se strachoval, zda je vše OK, tož jsem mu vysvětlila, že do kopce můžu libovolně dlouho, ale přitom nemluví a musím jít svým stálým tempem. Jdeme a jdeme, či vlastně lezeme a lezeme do kopce, ach jo, už ta moje kondice není, jak bývala za mlada, když jsem ještě nekouřila a lozila po horách. Nohy ty jo, ty jdou, ale dechu chybí. Konečně pauza a nutné (vítané) focení. Zleva Marina, Erick a já (Claudiu fotí). Jo ta čepička, co mám na hlavě, tu mi půjčil čili dal Sulav. Moc se mi líbí, je na ní Nepál, chci ji Sulavovi zaplatit, ale ten o tom nechce ani slyšet.

A lezeme dál. Už jsem chytila druhý dech, vcelku jim stačím, a konečně se blížíme cíli naší cesty, jsme skoro na vrcholu. Ach jo, to zrádné „skoro“. Najednou pěšinka končí a začínají takové ty skalní schody, prudké a nestejně velké. Volám na ně, ať jdou, tady už se nemohu ztratit, já za vámi dolezu! (Aspoň si odskočím, konečně.) No teda, ten poslední úsek mi dal fakt zabrat, už jsem myslela, že nedolezu, ale jsme tady! Focení, vrcholové snímky, a pak si dáme zdejší báječný čaj, a s Claudiem i tu cigaretu ☺.

Tedy na vysvětlenou, nelezli jsme na ty velehory, ale na nejvyšší horu zde v Godaware, jejíž jméno jsem zapomněla. Na velehory bychom museli mít „treking permit“. Tak konečně musím vložit také fotku, na které je náš milý Claudiu, který to vše spískal:

A teď už rychle zpátky, ať nás tady v horách nezastihne tma.

Cesta zpět je však nečekané drama. Ono se to nezdá, ale dolů je to stejně daleko, jako nahoru, a tma zde přichází rychle! Nakonec se rozdělujeme, já jdu s Claudiem vzadu a Erick s Marinou pospíchají dolů, aby případně pro nás přijeli opět taxikem kousek nahoru. Máme totiž domluveno to taxi na 18:30 na okraji Godaware, ale nezdá se být možné, že to stihneme. Kupodivu se dolů projevuje moje zkušenost z lezení po horách, a snad i ze sjezdování na lyžích, navíc, dolů nemám problém s dechem. Tak nasadím své tempo a valím dolů takovým tím indiánským polo během polo skoro-během, a jde mi to prima. Prostě nohy pustím, nasadím ten postoj se sníženým podvozkem, a uháním. K mému velkému překvapení se najednou ozve zezadu „Maria, slow down, I cannot so quickly!“ A opravdu, Claudiu asi 50 m za mnou, zoufale lapá po dechu a nařiká na kolena. Problém je v tom, že když se zastavím, nevím, nevím, zda se opět rozběhnu, ty nohy už nějak běží nezávisle na mozku. Tak chvíli běžím skoro na místě, a přitom vysvětluji Claudiu svůj styl. Po chvíli se ho ptám, zda je to už lepší, asi ano, už mi stačí. Světe div se, my jsme to taxi stihli! Přesně v 18:30 dobíháme na to smluvené místo, a Erick s Marinou přiběhli jenom minutu před námi. Ufff, to je úleva! I když jsem značně stoupla v Claudiových očích (zítra bude všem vykládat, že Maria jej zcela uhnala, že běžela skoro dvě hodiny!), přiznám se, že poslední metry běžím opravdu už jen setrvačností, nohy si běží samy, i když hlava ostře protestuje.

Pátek, 11.4. 2014

Dnes chodím jak pos.... Opravdu necítím nohy, nejhorší je to ze a do schodů, no jo, už nejsem nejmladší. Ale proboha, poslední den konference! Strašně to uteklo. Na chvíli jsem zase skipla přednášky a naposled si zašla zaplavat do zdejšího bazénu, abych alespoň trochu ulevila svému zmučenému tělu, vodoléčba nikdy nezklame. Přitom opět fotila, ale ten bazén jsem nevzala. Tak aspoň poslední fotka tohoto krásného místa:

A už je tu závěr konference, je to dojemné i vtipné. Nastoupili všichni studenti, organizátoři dobrovolníci, nějaké ty projevy a všeobecné děkování a loučení, a pak ti dobrovolníci rozdali všem účastníkům dary. Muži dostali ty roztomilé nepálské čepičky a ženy překrásný šál z kašmíru.

Nakonec ještě zatančil Jens ten svůj pověstný rituální švédský tanec:

No a oznámení místa pro další Cicing 2015, bude to Egypt!

Nějak se dnes nikomu nechce do autobusů, všichni jsou dojatí, ale vždyť máme zítra ještě jeden výlet, do Bhaktapur, což je severovýchodní část města. Ale tam už mnozí z nás nebudou.

Sobota, 12.4. 2014

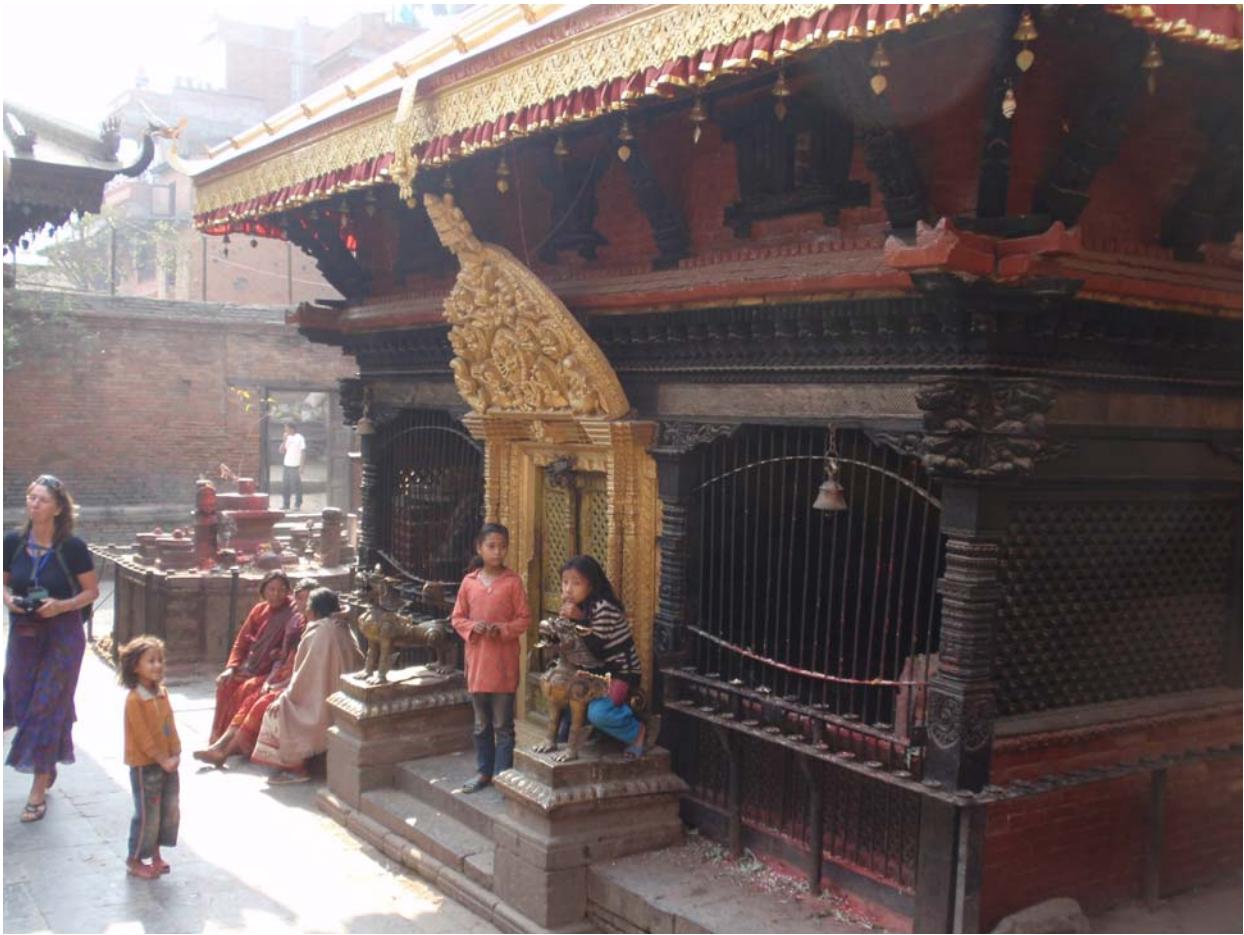
Ráno u snídaně si všímám, že někdo v noci u nás v hotelu ozdobil typicky nepálsky ty místní sošky, tak se musím vyfotit.

A jede se na výlet, už poslední, a to do té třetí části Káthmándú, Bhaktapur. Dnes toho máme v plánu zase hodně, doufám však, že to nebude tak únavné, jako ve středu. Nebylo. Začali jsme seznámením s běžným životem místních lidí bez ohledu na kasty, rasu, náboženství či cokoliv, však Buddha přece veškerá takováto rozdělování a zejména kastovní systém neschvaloval. Zajímavé je, jak se zde naprosto mírumilovně a přirozeně mísí buddhismus s hinduismem, a naši studenti dobrovolní průvodci mi pyšně sdělili, že oni jsou také jako my křesťané! Ptám se, a to nevádí, že jste navíc buddhisté? Oni – ne proč? Prostě absolutní tolerance. Nakonec, proč by to mělo vadit, být buddhistou i křesťanem, že. Buddhismus není náboženství v pravém slova smyslu, je to spíše životní filosofie. (A tak si to pojistili a nechali se navíc pokřtít :)

Domy jsou zde vystavěny většinou do takových uzavřených čtverců, uprostřed je prostranství s nějakou tou malou stupou či pagodou, kde se všichni, buddhisté, hinduisté (+ křesťané!) večer scházejí k modlitbám. Jelikož cesty ani ulice zde téměř neexistují, pochopila jsem konečně, jak je nutno se po městě pohybovat, prostě jako po šachovnici.

Následuje několik pověstných náměstí, pokud se nemýlím, je to Dattatraya a Taumadhi square, a nakonec pak dojdeme na slavné Pottery square, kde místní hrnčíři vyrábějí pěknou keramiku.

Nesmím však zapomenout zaznamenat tuto příhodu. U paty jednoho z mnoha templů sedí pěkná místní holčička. Tož jsem k ní přidřepla a ona povídá dokonalou angličtinou „Hello, 50 rupees“! No, dala jsem jí těch 50 rupií a za odměnu se s ní mohla vyfotit, ta čest! (pro mne 😊)

A taky se tu k sobě tulí milé kozičky:

Jedno z těch náměstí je pověstné krásnými dřevorezbami, a je tu slavné okno s pávem (neživým):

A hned vedle méně slavné okno s kohoutem (živým):

Opravdu pěkné dřevorezby, krásné stavby, a k tomu ta chudoba, prostě město bizarních kontrastů:

Ale místní nežebrají, nejsou dotěrní, zdvořile vždy sepnou ruce a řeknou „namasté“.

A už jsme u nejvyšší pagody zde v Káthmándú, má netypicky pět pater. Vylezli jsme kousek nahoru, kde mně a Erikovi naše dobrovolnice Sahra vše nadšeně vysvětluje, a já fotím.

Shora je vidět, že se zde odehrává bohatý život také na střechách domů, ale teď musím vložit tu největší pagodu:

Na jejím úpatí jsem se prostě musela nechat vyfotit!

A tady jsou ty střechy, jsou na nich zahrádky, suší se tam prádlo, žije se tam:

Ten ruch by zmohl každého, natož chudáka pejska. Však za mne hlídají sloni, tak co bych si nedáchl, že ☺

A už přicházíme k Pottery square.

Lákali nás, ať si zkusíme také vyrobit nějaký ten hrníček, ale nenašla jsem odvahu:

Na rohu jsme tam s Erikem našli místní lidušku, čili školu kreslení. Mají tu nádherné mandaly, samozřejmě jsem neodolala a dvě koupila domů.

Prodavačka vše ochotně vysvětluje, tato mandala je Buddhova, tamta je ..., ale kdo by si to pamatoval. Však mi k těm mandalám přibalila jakéhosi průvodce tímto uměním, tož si to prostuduju v klidu doma.

Oběd jsme měli báječný, někde zde nahoře, ale nebyl to ten Namaste restaurant.

Posledním bodem dnešního programu je výlet na horu Nagarkot, odkud je údajně překrásný výhled na Himaláje, a na západ slunce. Jedeme venkovskou krajinou, a s údivem zjišťuju, že ty vesnice vypadají mnohem lépe než město Káthmándú, jsou tak vesnický hezky upravené, terasovitá políčka, a nepořádek pouze takový ten venkovský, co neuráží. No jo, asi to opravdu byl důsledek té maoistické gorilí války, že se město tak přeplnilo a nezvládá to. Chudáci vesničané před maoisty utíkali do Káthmándú, ale město ani ti vesničané na to nebyli připraveni. Zejména naprosto chybí infrastruktura, cesty, elektřina, voda, přitom občas narazíme na urbanistickou džungli, výstavní paláce postavené uprostřed té bídy, ke kterým nevede žádná cesta. Než jsme však nahoru dojeli, počasí se radikálně změnilo, přišla bouřka a začalo pršet. Takže z výhledu nic nebylo, jedeme domů, tedy do hotelu. Byl to nádherný den!

Neděle, 13.4. 2014

Tak, a je to. Balit, nasnídat se, rychle ještě do města na poslední vychutnání si místní atmosféry, konečně si to vychutnám sama. Dojdu na Durbar Square zde v Patanu, a tady ještě nakupuju. Koupila jsem dvě ty slavné tibetské zpívající mísy a Pavlovi nepálský nůž. Ale málem jsem začala litovat, že jsem vyrazila sama, najednou jsem se tu v té spleti zamotala a nemohu najít cestu k hotelu. Tak nezbyvá, než se zeptat. Místní jsou opravdu ochotní a mluví dobře anglicky, první človíček neví, ale zastaví druhého a ten jde ochotně se mnou, že mne do hotelu dovede. V tom zastavuje u nás motorka, a mám prý si sednout dozadu, že mne do hotelu zaveze! Snažím se odmítnout co nejzdvořileji, takový dobrodruh přece jen nejsem! Ne že bych se bála toho Nepálce, ale jízdy cestou necestou, z kamene na kámen, vzadu na motorce, ne, to bych nezvládla. Do hotelu jsem se dostala nakonec dříve než ta motorka, protože jsem ji tam potkala a vesele na ochotného Nepálce mávala, on na to „namasté“. Právě včas, Stephan (PhD student s Darmstadtu) už objednal taxi, letíme spolu do Delhi.

No a jako vždy, cesta hodně únavná, více jak 40 hodin na cestě, to dá člověku zabrat. Ale šlo to. Jenom z Delhi do Bruselu jsem měla smůlu, seděl vedle mne arogantní Ind v turbanu. Kontrolovala jsem si ještě v Delhi, že mám místo u uličky (10A), abych si mohla trochu natáhnout nohy, zpátky letím v economy, business už byla vyprodaná. No a po noci na letišti v Delhi přijdu ráno do letadla, a na mém místě se rozvaluje ten Ind v turbanu! Zdvořile mu říkám, že to je moje místo, a on na to (anglicky, ale smysl je přesně tento) „sedni si vedle“, tj. doprostřed. Trvám na tom, že chci svoje místo, ale on se ani nehne. Nakonec jej letuška přesadila, ale kdyby mohl mít v letadle nůž, asi už nežiju. Alespoň se tedy rozvalil tak, že zabral půlku mého sedadla.

Konečně jsem po noci plné vášni v Bruselu, a jsem vcelku ráda, že jsem zpátky v čisté a pořádané Evropě. Ovšem nic nemůže jít hladce, u pasové kontroly je strašná fronta, a po hodině čekání je mi jasné, že přípoj do Prahy nemohu stihnout, natož si ještě někde po tak dlouhé době zakouřit! Nakonec jsem to stihla na poslední chvíli, tedy letadlo do Prahy, nezakouřila si (protože byly všechny smoking area zamčené – další „vymoženost“ Evropy), a konečně se blížím naší zlaté Praze, už vidím „Vítá vás letiště Václava Havla“, letadlo už je na zemi, ale proboha, co se to děje? Místo, aby začalo brzdit, zrychluje a za chvíli jsme zase v luftě! Kroužíme nad letištem, a po chvíli se opět prudce snášíme dolů, moje uši ostře protestují, hlava třeští, dotkneme se země, a situace se opakuje! Teprve teď zazní z amplionů, ale pouze anglicky, že přistání se nezdařilo, budeme to zkoušet potřetí. Polévá mě hrůza. No, napotřetí jsme už dole zůstali. Jsem už tak vyčerpaná, že si ani tu cigaretu nevychutnám, beru taxi na hlavní nádraží a prvním vlakem uháním do Ostravy a pak do Hájů.

Pondělí, 14.4. 2014, 18:05

V Hájích mě překvapila zima a prudký déšť, doplazím se večer domů, jak dlouho už jsem na cestě? Jejda, a jsou tu naše Sokolky, vždyť už je pondělí večer, a to znamená Sokol. Dnes už však na žádné cvičení nemám síly, pouze sprcha a lůžko. Zase jedno dobrodružství je za mnou, přežila jsem to ve zdraví. A jako vždy s úlevou zjišťuju, že na těch cestách je nejkrásnější návrat domů. Bože, tady je krásně!